

Prešernovi sobi restavracije Novi svet. Zbor se je začel ob deseti uri. Klub je imel tedaj 23 članov, od teh jih je bilo v pripravljalnem odboru 21. Načelno je bilo sklenjeno: Slovenskemu planinskemu društvu bomo stali vsekakor ob strani. Nismo konkurenca... Za predsednika Skale je bil izvoljen najprej Stane Tominec, leta 1922 pa prof. Janko Ravnik...«

Nasprotij med podatki, izrečenimi na akademiji »novodobne Skale«, in tistimi, ki so jih slovenski gorniki o TK Skala zapisali v dvajsetih in tridesetih letih tega stoletja in ki jih vidi g. Veber, sam ne vidim, za zaproseno ustrezno pojasnilo pa sem, upam, poskrbel.

Marjan Raztresen

iz planinske literature

Ob zori časov

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti je z denarno pomočjo Mestnega muzeja Idrije izdal in založil fotomonografijo: **Ivan Turk in France Stele: Ob zori časov**; Divje babe I., Potočka zijalka; Začetki civilizacije. Ljubljana 1997, 104 strani velikega formata (23,5 krat 31 cm). Knjigo je tiskala Tiskarna Jože Moškrič; besedilo je v slovenščini, italijansčini, nemščini, francoščini in angleščini.

Dosedanja arheološka raziskovanja v slovenskem alpskem svetu ter v njegovem obrobju so nam postregla s presenetljivo zavidljivimi najdbami, ki pričajo o prisotnosti in bivanju pračloveka tudi na našem ozemlju vse od kamene dobe dalje. Njegove sledi v obliki orodij in drugih ostankov kažejo, da so naše pokrajine že od nekdaj na pomembnem stičišču prae-evropskih kulturno-civilizacijskih in gospodarskih tokov, ki so skozi dolga desetletja klesali podobno kulturne pokrajine. In nemalokrat, ko hodimo po naših gorah ali pa jih motrimo iz daljave, ponavi niti ne pomislimo, da so jih odkrivali in spoznavali že

pred nami številni rodovi naših prednamcev. Izsledki njihove dejavne prisotnosti v pokrajini, ki nam jih ponujajo raziskovanja najstarejših kulturnih plasti, neizpodbitno kažejo, da je bil hribovski svet v naših predelih pomembno zatočišče tudi starejšim rodovom evropskega pračloveka.

Knjiga nam z besedo in dokumentarnimi ter umetniškimi fotografijami prikaže dve najpomembnejši kamenodobni najdišči na Slovenskem, ki se po enkratnih najdbah uvrščata v sam vrh evropskega paleolitika. Divje babe I so pomembne predvsem zaradi najstarejše, zaenkrat še vedno domnevne piščali, Potočka zijalka pod vrhom Olševe pa zaradi najstarejše koščene šivanke. Obe najdbi — predmeta spadata med osnovne »pridobitve človeštva in še vedno služita svojemu namenu v nekoliko spremenjeni obliki, pa čeprav so od genialnega izuma minila že dolga desetletja — kot je v uvodu zapisal dr. I. Turk (str. 5).

Najdišče v jami Divje babe I, ki je na severnem obrobju Šebreljske planote, nad dolino Idrije, je bilo odkrito leta 1978 in spada v obdobje srednjega paleolitika (musterjen). Izkopavanja in proučevanja vodijo **M. Brodar**, I. Turk in **J. Dirjec**. Najdbe so stare od 80.000 do 30.000 let in sodijo v sredino zadnje poledenitve. V svetu so zaslovene po najdi najstarejše, zaenkrat še domnevne piščali, ki daje nove poglede na duhovnost neandertalcev. Poleg tega je tamkajšnje najdišče dragocena zakladnica podatkov o ledenodobnem rastlinstvu in živalstvu v dolini Idrije.

Potočka zijalka je prvo odkrito paleolitsko najdišče na Slovenskem. Danes je ta mogočna jamska katedrala (po **dr. S. Klinarju**) med najbolj dragocenimi in slikovitimi kamenodobnimi najdišči v Evropi. Med letoma 1928 in 1935 jo je raziskoval **prof. Srečko Brodar** (1893—1987) in ugotovil, da najdbe pripadajo začetku mlajšega paleolitika (kultura orinjasjen). Najdbe, ki segajo med 40.000 in 30.000 let v preteklost, so dragocene kot prvo materialno pričevanje o za drževanju sodobnega človeka (kro-

manjonca) v visokogorju. V jami so bila odkrita številna koščena orodja, med katerimi je tudi »prašivanka«, najstarejša v Evropi. Omenjena najdba je najmanj 10.000 let starejša od najdb prvih pravih šivank z uhljem.

Številne dokumentarne in zelo povedne fotografije, ki so nastale ob izkopavanjih, nam ponujajo nazoren vpogled v razvoj in način arheološkega terenskega dela v jamah. Lopata, kramp, strgalo, drog, sito, samokolnica in drugo so še vedno osnovna in najbolj koristna ter zanesljiva ročna pomagala pri odkrivanju preteklosti, ki je shranjena v jamskih sedimentih. Večino barvnih posnetkov o dragocenih najdbah, kot so kamnito orodje, koščene konice, domnevna piščal, prašivanka idr., je napravil F. Stele. Prav tako je knjiga obogatena z njegovimi liričnimi in izostrenimi pogledi na neponovljivo lepoto pokrajin kakor tudi na njihove posamezne sestavine. S Turkovim besedilom, dokumentarnimi posnetki in s Steletovimi fotografijami smo dobili privlačno in reprezentativno knjigo, ki nam z novega in dokumentiranega zornega kota osvetljuje in podaja pomen in prispevek našega hribovskega sveta k razvoju evropske civilizacije.

V knjigi je tudi navedeno, da arheološke najdbe Divjih bab I hranijo v Narodnem muzeju v Ljubljani, iz Potočke zijalke pa so na ogled v Pokrajinskem muzeju v Celju ter v gostišču Firšt, ki je med Solčavo in Logarsko dolino. Upam in tudi upravičeno pričakujem, da bomo kmalu dobili v roke še vodnik o najdbah v Potočki zijalki in njihovem pomenu za poznavanje in razumevanje pomena našega ozemlja v preteklosti.

Milan Natek

Savinjsko obrobje razkriva svoje korenine

V zadnjem času dobivamo na knjižne police veliko domoznanskih del, krajevnih zbornikov, kronik, monografij idr. V njih skušajo pisci osvetliti krajevna središča in njihova zaledja ter nakazati spre-